

Daniel Šťastný, Zlatá doba Kouřimi. Vybrané kapitoly z dějin města z let 1547 až 1620, magisterská diplomová práce FF UK, Praha 2024, 108 s. – oponentský posudek

Diplomová práce Daniela Šťastného se v obecné rovině vřazuje do dnes poměrně frekventované problematiky raně novověkých urbánních dějin, co se však týká konkrétního tématu, vstupuje na pole příliš neorané. Jestliže některé ze zhruba čtyř desítek českých královských měst opravdu postrádá moderní zpracování svých dějin, je to právě Kouřim, která je předmětem zájmu předkládané práce. Prakticky naprostou absenci relevantní a aktuální odborné literatury do jisté míry vyvažují čtyři kvalifikační práce, které byly na téma raně novověké Kouřimi v posledních dvou desetiletích obhájeny a které autor rovněž zohlednil. Ve své práci se zaměřil na období vymezené oběma stavovskými povstáními, což je smysluplné chronologické ohraničení let, plynoucích relativně poklidným způsobem mezi dvěma zlomovými momenty.

Kapitola věnující se zhodnocení dosavadní literatury se soustřeďuje především na texty zaměřené přímo na prostředí Kouřimi. Ty jsou podchyceny ve značné úplnosti, kriticky zhodnoceny a jejich vznik je zasazen do kontextu regionální historiografie (zejména V. Oehm a B. Svoboda). Oproti tomu obecně zaměřená literatura je zmíněna spíše výběrově podle toho, co autor při přípravě práce skutečně použil. Ačkoli si myslím, že badatelský výkon Zikmunda Wintra je v české historiografii podhodnocen, přesto bych očekával zde i v následujících kapitolách spíše využití novější literatury, třeba prací Jana Lhotáka a Bohumíra Roedla k dějinám správy nebo Jiřího Smrže k dějinám cechů. Nesouhlasil bych s tím, že kniha Davida Novotného o královských rychtářích východočeských měst „vychází z obsáhlého příspěvku Františka Roubíka“ (s. 5). Podobně kapitola o metodologii se sice hlásí k více konceptům, mj. ke komparativnímu pojetí a mikrohistorii, ale bez odkazů na práce, které autora konkrétně inspirovaly.

Kapitola shrnující dějiny města do roku 1547 je hutným přehledem založeným na stávající literatuře a částečně i pramenech (včetně vydaných). Autor si s tématem poradil dobře, zvláště když dosavadní literatura je torzovitá a částečně zastaralá. Drobnou připomínku bych měl k líčení centralizačních snah Ferdinanda I., kterým v současné době není upírán ani jejich nezanedbatelný modernizační aspekt, např. co se týká zřízení apelačního soudu nebo české komory. Stejně tak celý vznik habsburské monarchie je nutné vidět v souvislosti s obecnými tendencemi směřujícími k vytvoření soustátí ve střední Evropě, ať už byli nositeli této myšlenky Jagellonci, Habsburkové nebo Matyáš Korvín.

Za zajímavý koncepční prvek v rámci struktury práce považuji zařazení kapitoly o katastrofách, ovlivňujících život Kouřimi v předbělohorské době, před výkladem věnovaný dalším tématům. Je tak hned na začátku poukázáno na limity, dané přírodními podmínkami a stavem vědění v oblasti soudobé medicíny, respektive hygieny. V těchto pasážích už autor využívá především prameny a kriticky se vyrovnává s dosavadní, zejména regionální literaturou, což platí v ještě

větší míře pro následující kapitolu rekonstruující podobu předbělohorské Kouřimi z topografického hlediska. Oceňuji zde i využití ikonografických pramenů.

V následujících třech kapitolách, které tvoří jádro práce, je věnována pozornost správě, školství a hospodářství. Pasáže o městské správě jsou přehledně strukturovány a situace v Kouřimi je v nich srovnávána s obecnými poměry, případně se situací v Berouně, která je autorovi důvěrněji známá (výběr jiného královského města pro komparaci je vhodný i z toho důvodu, že se jednalo o přibližně stejně velké lokality v širším okolí Prahy).

Za nepříjemný omyl považuji jisté zkreslení fungování městské rady, která je v autorově pojetí v příslušných pasážích promíšena se sborem obecních starších: „obecní páni [starší] byli jmenováni společně s konšely a dohromady tvořili to, čemu říkáme městská rada“ (s. 38, podobně na s. 36 a ve schématu na s. 108). Městská rada ovšem v dobovém pojetí i podle současné literatury zahrnovala pouze sbor dvanácti konšelů (radních, což je i dobový termín), zatímco sbor obecních starších byl zcela samostatným tělesem.

Pasáže týkající se školství přinášejí v hutné zkratce k podobě a provozu kouřimské partikulární školy řadu nových poznatků, podobně jako pasáže o kouřimském hospodářství. Podnětné jsou úvahy o celkovém hospodářském stavu města, snahách získat zpátky, byť i koupí, konfiskovaný majetek a rekonstrukce vývoje cechovního zřízení ve městě. Text práce doplňují obrazové a textové přílohy. U tabulek na s. 99-101, přinášejících personální složení městské rady a sboru obecních starších v letech 1557-1560, postrádám odkaz na prameny nebo jiný zdroj, odkud jsou tyto informace čerpány.

Je škoda, že práce před odevzdáním neprošla jazykovou revizí. Byla by tak možnost odstranit kromě čistě jazykových lapsů také některá těžkopádná či nepřesná vyjádření, která odborného čtenáře ruší a laického mohou zcela zmást, příkladem: „jeho práce zůstala v tiskopise“ (s. 3), „kouřimská písařská kancelář“ (s. 12), „v tomto prostoru se primárně konala jatka“ (s. 28), „díky nimž můžeme dopodrobna zrestaurovat městskou radu“ (s. 36). To se týká i překlepů měnících význam sdělení: „kouřimské městské hrady“ (s. 18 – předpokládám, že má jít o hradby), „pak se [...] společnost živila většinou řemeslnou činností, částečně řemeslnou a jednotky procent obyvatel se živilo v službách“ (s. 68 – předpokládám, že místo druhého slova „řemeslnou“ má být „zemědělskou“), případně vynechaných slov: „byla Kouřim součástí branného městského, v jehož výboru“ (s. 22). Při jazykové revizi by bylo možné promyslet i případné problémy při čtení dobových textů – Byrzík Padyáš, uváděný na s. 40, je nepochybně Jiřík Padyáš (psaný podle dobového úzu „Gyrzik“).

Můj převládající dojem z textu je určitá nedotaženost, což je škoda, protože stačilo po věcné i formální stránce málo, aby se práce dostala na kvalitativně mnohem lepší úroveň. Autor je schopen o městské problematice přemýšlet do hloubky a v kontextu, klást si dobré otázky a oceňuji i jeho publikační aktivity. U obhajoby práce by bylo možné promluvit si o postavení Kouřimi v rámci městské sítě středních Čech, o důsledcích obou vln konfiskací (nehrála určitou

roli blízkost komorních panství, k nimž bylo možné konfiskované statky připojit?) a o kouřimské škole, případně městské správě (např. o schématu na s. 108).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Praha, 1. června 2024

PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D.